

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2813/2021
22.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Јелице Бојанић Керкез и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ... и ДД из ..., чији је заједнички пуномоћник Маја Миљевић, адвокат из ..., против туженог ЈКП за превоз путника „Аутотранспорт-Панчево“ - у ликвидацији, чији је пуномоћник Саша Левнајић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1817/21 од 19.05.2021. године, у седници одржаној 22.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1817/21 од 19.05.2021. године у делу за накнаду за обављен ефективни рад и време проведено на раду (рад дужи од радног времена) и за рад недељом, као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1817/21 од 19.05.2021. године, у делу за накнаду за обављен ефективни рад и време проведено на раду (рад дужи од радног времена) и за рад недељом.

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1817/21 од 19.05.2021. године, у делу за накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1817/21 од 19.05.2021. године и пресуда Основног суда у Панчеву П1 291/19 од 30.09.2020. године, исправљена решењем истог суда П1 291/19 од 12.01.2021. године, у делу за накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, тако што се **ОДБИЈАЈУ** као неосновани:

тужбени захтев тужиле АА којим је тражено да се обавезе тужени да јој за период од августа 2016. године закључно са августом 2019. године исплати разлику између исплаћеног и припадајућег износа на име накнаде трошкова за исхрану у току

рада од 66.397,39 динара и регреса за коришћење годишњег одмора од 85.309,11 динара; тужбени захтев тужиоца ББ којим је тражено да се обавезе тужени да му за период од августа 2016. закључно са августом 2019. године, исплати разлику између исплаћеног и припадајућег износа на име накнаде трошкова за исхрану у току рада од 57.801,59 динара и регреса за коришћење годишњег одмора од 85.309,11 динара; тужбени захтев тужиоца ВВ којим је тражено да се обавезе тужени да му за период од августа 2016. закључно са августом 2019. године, исплати разлику између исплаћеног и припадајућег износа на име накнаде трошкова за исхрану у току рада од 56.348,25 динара и регреса за коришћење годишњег одмора од 85.309,11 динара; тужбени захтев тужиље ГГ којим је тражено да се обавезе тужени да јој за период од августа 2016. године закључно са новембром 2017. године, исплати разлику између исплаћеног и припадајућег износа на име накнаде трошкова за исхрану у току рада од 22.539,00 динара и регреса за коришћење годишњег одмора од 34.485,13 динара; као и тужбени захтев тужиоца ДД којим је тражено да се обавезе тужени да му за период од августа 2016. године закључно са августом 2019. године, исплати разлику између исплаћеног и припадајућег износа на име накнаде трошкова за исхрану у току рада од 54.349,57 динара и регреса за коришћење годишњег одмора од 85.309,11 динара, све према појединачно опредељеним месечним износима, са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, као и захтев за уплату сваком од тужилаца доприноса за обавезно социјално осигурање и захтев тужилаца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиоци да туженом накнаде трошкове целог поступка од 36.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 291/19 од 30.09.2020. године, исправљеном решењем истог суда П1 291/19 од 12.01.2021. године, ставом првим изреке, усвојени су тужбени захтеви тужилаца и обавезан тужени да им за утужене периоде, на име разлике између припадајуће и исплаћене разлике зараде за обављен ефективни рад и време проведено на раду (рад дужи од радног времена) и за рад недељом, као и накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, исплати појединачне опредељене износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате ближе описане у изреци. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да за сваког од тужилаца по исплати сваког припадајућег износа на име разлике зараде обрачуна и плати доприносе за обавезно социјално осигурање, и то доприносе за пензијско инвалидско осигурање које ће тужени за тужиоце платити РФ ПИО, доприносе за здравствено осигурање Републичком заводу за здравствено осигурање и доприносе за осигурање за случај незапослености Националној служби за запошљавање. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка од 302.239,00 динара, са каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1817/21 од 19.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на члан 404. ЗПП.

Одлучујући о предлогу туженог да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, против дела правноснажне пресуде којим је одлучено о накнади за обављен ефективни рад и време проведено на раду (рад дужи од радног времена) и за рад недељом, Врховни касациони суд је нашао да у наведеном делу нису испуњени услови из члана 404. ЗПП.

Наиме, према члану 404. став 1. ЗПП, посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда, потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

Предмет тражене правне заштите је исплата разлике између припадајуће и исплаћене накнаде за обављен ефективни рад и време проведено на раду (рад дужи од радног времена) и за рад недељом, а о овом праву тужилаца нижестепени судови су одлучили уз адекватну примену материјалног права, при чему одлука о основаности тужбених захтева, као у овој правној ствари, зависи од чињеничног стања утврђеног у сваком конкретном случају, због чега не постоји потреба за разматрање правних питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе или новог тумачење права.

Из наведених разлога, нису испуњени услови за примену члана 404. ЗПП, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије против дела правноснажне пресуде којим је одлучено о накнади за обављен ефективни рад и време проведено на раду (рад дужи од радног времена) и за рад недељом, у смислу члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није дозвољена, ни као редовна.

Чланом 441. ЗПП прописано је да је ревизија дозвољена у парницама о споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа.

Чланом 403. став 3. ЗПП, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинско правним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба у овој правној ствари поднета је 18.09.2019. године, ради исплате тужиоцима разлике између припадајуће и исплаћене разлике зараде за обављен ефективни рад и време проведено на раду (рад дужи од радног времена) и за рад недељом, као и накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Побијаном пресудом, у наведеном делу, правноснажно је одлучено усвајањем захтева тужилаца за исплату разлике између припадајуће и исплаћене разлике зараде за обављен ефективни рад и време проведено на раду (рад дужи од радног времена) и за рад недељом.

Вредност предмета спора побијаног дела у односу на тужиљу АА је 32.019,06 динара, у односу на тужиоца ББ 33.697,22 динара, у односу на тужиоца ВВ 38.816,64 динара, у односу на тужиљу ГГ 5.371,44 динара и у односу на тужиоца ДД 23.181,04 динара.

Како се не ради се о парници из радног односа у смислу члана 441. ЗПП (када је ревизија увек дозвољена), јер предмет тражене заштите, није заснивање, постојање или престанак радног односа, а вредност предмета спора побијаног дела правноснажне пресуде, којим је одлучено о накнади за обављен ефективни рад и време проведено на раду (рад дужи од радног времена) и за рад недељом, у односу на сваког тужиоца појединачно, не прелази динарску противвредност 40.000 евра према средњем курсу НБС на дан подношења тужбе, то применом члана 403. став 3. ЗПП, у наведеном делу, ревизија није дозвољена.

Из наведених разлога, на основу члана 413. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Надаље, имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији изражену у пресудама Врховног касационог суда на које је ревидент указао, а које се односе на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, произлази да у том делу постоји потреба одлучивања о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, чиме су испуњени услови из члана 404. ЗПП, па је одлучено као у ставу трећем изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде у наведеном делу, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени је јавно комунално предузеће чији је оснивач Град Панчево. Тужени је запосленима, па и тужиоцима, у утуженом периоду обрачунавао и исплаћивао накнаду трошкова за исхрану у току рада месечно у износу од 2.700,00 динара бруто и накнаду трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора месечно 1.000,00 динара бруто коју је исплатио у складу са својим програмом пословања за конкретне године и Правилником о раду. Посебним колективним уговором за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије ("Службени гласник РС" број 27/15, ступио на снагу 26.03.2015. године) чланом 65. предвиђено је да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, а да се висина трошкова накнаде за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприносима утврђује дневно најмање у износу 250,00 динара. Чланом 66. предвиђено је да запослени има право на регрес за коришћење годишњег одмора са припадајућим порезима и доприносима најмање у висини 1/12 месечно од 75% просечно исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа

надлежног за статистику за претходну годину. Посебним колективним уговором за јавна и јавна комунална предузећа града Панчева ("Службени гласник РС" број 59/2015, ступио на снагу 03.07.2015. године) чланом 84. предвиђено је да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада у висини утврђеној Посебним колективним уговором, овим уговором, општим актом код послодавца и уговором о раду, а да се висина накнаде трошкова за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприносима утврђује дневно најмање у износу 250,00 динара. Чланом 85. прописано је да запослени у складу са Посебним колективним уговором, овим уговором, општим актом код послодавца и уговором о раду има право на регрес за коришћење годишњег одмора, са припадајућим порезима и доприносима најмање у висини 1/12 месечно од 75% просечно исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику за претходну годину. Тужиоци су са туженим као послодавцем, закључили анексе уговора о раду у којима је наведено да запослени имају право на накнаду трошкова у складу са законом, посебним колективним уговором Републике Србије, Посебним колективним уговором и општим актом. Одредбе Посебног колективног уговора, донете су након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ број 116/14, ступио на снагу 28.10.2014. године), који у члану 4. прописује да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донете за време примене овог закона.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужиоци основано потражују мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у складу са посебним колективним уговорима, а да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, па је као основане усвојио постављене тужбене захтеве.

По оцени Врховног касационог суда, овакво становиште нижестепених судова заснива се на погрешној примени материјалног права.

Чланом 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зараде других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица као корисника јавних средстава са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плате и зарада у јавном сектору. У члану 3. став 1. наведеног закона, прописано је да се у овом закону платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђен у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица, запосленог код корисника јавних средстава утврђеног у складу са законом који уређује плату у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона, прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе

нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјектата из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Тужени је корисник буџетских средстава, па се на њега, осим поменутог закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, а обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Под зарадом се сматрају примања из радног односа као што је, између осталог, и накнада за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, а што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду и да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате. Због тога и по схватању овог суда, одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, ништаве су и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду) због чега су нижестепене пресуде преиначене и тужбени захтев тужилаца одбијен, у делу за накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

На основу изнетог, применом члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је преиначио нижестепене пресуде и одбио тужбени захтев сваког од тужилаца за исплату накнада за исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Сразмерно успеху у поступку, услед делимичног преиначења по ревизији, на основу члана 153, 154. и 163. ЗПП, туженом припада и право на накнаду нужних и опредељених трошкова целог поступка од 36.000,00 динара, и то за заступања од стране пуномоћника из реда адвоката на име састава одговора на тужбу 6.000,00 динара, састава жалбе 12.000,00 динара и ревизије 18.000,00 динара, све према важећој АТ.

На основу изнетог, применом члана 165. ст. 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу петом изреке.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић